

Klaproos: symbool van herdenking

Klaproos: symbool van herdenking

Vincent van Gogh werd geïnspireerd door de kleuren in de **natuur** maar gebruikte die ook voor zijn **kleurstudies**.

Het werk "Vlinders en klaprozen" uit 1889 laat dit zien. Bij de vlindertuin van de **Beleeftuin** is een perk aangelegd dat verband houdt met dit schilderij.

Zowel de Stinkende gouwe als de Slaapbol maken **melksap of latex** aan dat uit de plant stroomt bij beschadiging.

Stinkende gouwe (wrattenkruid) maakt oranje melksap dat gebruikt kan worden bij de behandeling van **wratten**. Het sap bevat alkaloiden die wratten afbreken.

Slaapbol produceert wit melksap dat **opium** wordt genoemd. Het is een mengsel van alkaloiden zoals morfine, codeïne en heroïne. De klaproos bevat deze stoffen niet.

Papaverfamilie

De klaproos is lid van de **Papaverfamilie**. Andere soorten die daarbij horen zijn:

Stinkende gouwe

Slaapbol

Klaprozen als symbool WO I

In Flanders Fields

Remembrance Day
Lest We Forget

Herdenking militaire slachtoffers
Eerste Wereldoorlog (11 november)

Tijdens zijn verblijf in de psychiatrische inrichting in Saint-Rémy haalde Vincent van Gogh veel inspiratie voor zijn werk uit de ziekenhuistuin. Door zich te concentreren op details in de natuur kon hij enige tijd ontsnappen aan de innerlijke onrust waaraan hij aan leed. Een van de werken uit die tijd is "Vlinders en klaprozen" (1889). Beide staan symbool voor breekbaarheid en vergankelijkheid, thema's die vaak terugkeren in het werk van Vincent. In de vlindertuin van de Van Gogh Beleeftuin is een stukje grond ingericht met klaprozen om de sfeer van dit werk op te roepen.

Vlinders en klaprozen

In de Beleeftuin van de Menmoerhoeve valt heel veel te ontdekken. Als je oog voor detail hebt, kun je, net als in de tuin in Saint-Rémy, genieten van de natuur in al zijn verscheidenheid. En dat door de seizoenen heen. Een van de plekken die dit jaar opnieuw is ingericht, is de vlindertuin. Er worden zo veel mogelijk waardplanten ingezaaid of geplant om een rijk vlinderleven mogelijk te maken. Om het geheel extra aansprekend te maken zijn er op enkele plekken op de grond vlinders uitgebeeld met behulp van verschillende plantensoorten. Zo is dit bijvoorbeeld gedaan voor het koolwitje, de vlinder die is afgebeeld op het eerder genoemde schilderij "Vlinders en klaprozen" van Vincent. Naast de vlinder zijn klaprozen gezaaid zodat het geheel een mooie verwijzing is naar dit werk. Vincent was geboeid door de metamorfose van rups tot vlinder. Hij vond dit een symbool voor de overgang naar een ander, zo mogelijk beter bestaan waar hij zo nadrukkelijk naar op zoek was.

De papaverfamilie

De klaproos (*Papaver rhouas*) behoort tot de Papaverfamilie ofwel de Papaveraceae en deze familie omvat zo'n 200 soorten. De klaproos is een echte pioniersplant die snel braakliggend terrein kan innemen. De zaden worden geproduceerd in de typische vruchten die eruit zien als strooibusjes en kunnen vele jaren in de bodem kiemkrachtig aanwezig blijven. Typisch voor de soorten van de papaverfamilie is dat ze melksap (latex) produceren, wat vrijkomt als je de plant beschadigt bijvoorbeeld door een stengelkje door te breken. Enkele soorten uit deze familie naast de klaproos zijn slaapbol, helmbloem, holwortel en stinkende gouwe. Deze laatste wordt ook wel wrattenkruid genoemd. Als je met het oranjekleurige melksap wratten aanstipt zullen deze na een aantal behandelingen verdwijnen. Dit effect wordt veroorzaakt door de in het melksap aanwezige alkaloiden. Deze stofjes hebben een remmende werking op het virus dat de wratten op de huid veroorzaakt. Bovendien worden de wrattencellen geremd in hun groei en uitgedroogd zodat ze uiteindelijk verdwijnen.

Een berucht lid van de familie is de slaapbol (*Papaver somniferum*). Deze soort maakt veel melksap aan in de (onrijpe) vruchten dat opium wordt genoemd. Opium bevat hoge concentraties van verschillende alkaloiden die bekend zijn om hun verdovende werking. Denk hierbij aan codeïne, morfine en heroïne. Hoewel de gewone klaproos verwant is aan de slaapbol bevat deze de verdovende stoffen niet. Maanzaadjes die gebruikt worden op broodjes worden geogst uit de rijpe vruchten van de slaapbol maar deze zaadjes bevatten geen van de verdovende stoffen. Grootschalige teelt van slaapbol is streng gereguleerd in Nederland en vereist een ontheffing.

Symbool van herdenking

De klaproos (poppy) is wereldwijd symbool van herdenking van slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog. De reden is dat na de verwoestende bombardementen in België en Noord-Frankrijk de klaproos weer als eerste massaal opkwam op de omgewoelde velden. In 1915 schreef de Canadees John McCrae het beroemde gedicht "In Flandres Fields". Dit krachtige gedicht geschreven vanuit het perspectief van de gesneuvelde militair vraagt om een blijvende herinnering. Om dit vorm te geven dragen vele Britten elk jaar van eind oktober tot de zondag die het dichtst bij 11 november ligt ("Remembrance Sunday") een klaproos links op hun kleding. In Ieper (België) kun je nog verschillende gedenkplekken bezoeken zoals de "Essex Farm Cemetery" en "In Flandres Field Museum". In de Menenpoort wordt elke avond om 20:00 uur de "Last Post" geblazen.

Kom genieten van de klaprozen in de Van Gogh Beleeftuin.

